

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Lausuntopyyntö: HE 108/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Itä-Suomen elinvoimakeskuksen lausunto–valkoposkihanhea koskevat huomiot

Yleisarvio

Itä-Suomen elinvoimakeskus (elinvoimakeskus) pitää hallituksen esityksen tavoitteita valkoposkihanhen osalta pääosin perusteltuina. Valkoposkihanhen aiheuttamat viljelysvahingot ovat erityisesti Itä-Suomessa olleet merkittäviä ja heikentäneet maatalouden toimintaedellytyksiä sekä lisänneet hallinnollista kuormitusta.

Valkoposkihanhen lisääminen metsästyslain riistalajeihin ja täysin rauhoitettuihin riistalajeihin sekä suoraan lain nojalla mahdollistettava suojametsästys vastaavat osaltaan tarpeeseen kehittää ja täydentää nykyisiä vahinkojen ehkäisemisen keinoja.

Elinvoimakeskus katsoo, että sääntelyn onnistuminen ratkaistaan käytännön toimeenpanossa. Vaikuttavuus edellyttää selkeää ohjeistusta, viranomaisten yhtenäistä tulkintaa, viljelijöiden tarpeiden huomioon ottamista sekä riittävää seurantaa ja valvontaa.

Elinvoimakeskus korostaa lisäksi, että päätavoitteena tulee edelleen olla, että valkoposkihanhi siirretään Bernin sopimuksen liitteeseen III ja sisällytetään lintudirektiivin liitteeseen II kannanhallinnan mahdollistamiseksi. Vain näin voidaan pitkällä aikavälillä mahdollistaa kannanhoidollinen metsästys ja saavuttaa kestävä ratkaisu valkoposkihanhi aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi.

Suojametsästyksen tulee olla viljelijälähtöistä

Elinvoimakeskus pitää tärkeänä, että suojametsästys nähdään osana vahinkojen hallinnan keinovalikoimaa eikä yksittäisenä ratkaisuna. Sen hyväksyttävyyttä ja vaikuttavuutta edellyttävät kohdentumista vahinkoriskissä oleville pelloille.

Suojametsästyksen tulee käytännössä perustua viljelijän tarpeeseen ja lohko kohtaiseen harkintaan. Viljelijällä on paras tieto lohkojen käyttötarkoituksesta, kasvuston tilasta, tukiehtojen merkityksestä sekä mahdollisista vaikutuksista tilan eläimiin ja tuotantoon. Ilman aktiivista yhteydenpitoa viljelijään vaarana on, että toimenpiteet kohdistuvat väärille lohkoille tai aiheuttavat epätoivottuja vaikutuksia esimerkiksi lintupeltojen toimivuuteen ja tukiehtojen noudattamiseen.

Ehdotetun sääntelyn mukaan suojametsästys voi kohdistua pellolla olevien yksilöiden lisäksi pellolle laskeutuviin, laskeutumassa oleviin sekä pellon yllä lentäviin lintuihin. Elinvoimakeskus toteaa, että kohdentamista on esityksen eduskuntakäsittelyä varten täsmennetty aiempaan esitysluonnokseen nähden ja pitää tätä selkeyttävänä. Täsmennys mahdollistaa toimenpiteiden kohdistamisen ennen lintujen laskeutumista pellolle vahinkojen ehkäisemiseksi.

Ei-tappavien keinojen aseman selkeyttäminen

Elinvoimakeskus pitää edelleen tarpeellisena, että yleispoikkeuksen ja ei-tappavien karkotuskeinojen välinen suhde täsmennetään mahdollisimman selkeästi. Käytännön toimeenpanon kannalta on tärkeää, että viljelijät, metsästäjät ja muut toimijat voivat yksiselitteisesti erottaa suoraan lain nojalla sallitun suojametsästyksen, ei-tappavat karkotuskeinot sekä erillistä poikkeuslupaa edellyttävät tilanteet.

Selkeät kirjaukset ja ohjeistus vähentäisivät tulkintaepävarmuutta ja tukisivat sääntelyn yhdenmukaista soveltamista.

Muu lainsäädäntö ja suojeluarvot

Metsästyslain nojalla sallittu toiminta ei poista luonnonsuojelulain soveltamista, mukaan lukien Natura 2000 -alueiden suojelua koskevat velvoitteet. Tämä on erityisen tärkeää alueilla, joilla on linnustollisia suojeluarvoja, uhanalaista tai häiriöherkkää lajistoa tai lintuvesien kunnostustoimia. Toimeenpanossa tulee tehdä selväksi, ettei suojametsästyksessä saa johtaa lain vastaiseen toimintaan eikä heikentää suojelualueiden suojelun perusteena olevia luontoarvoja.

Korvausjärjestelmä

Elinvoimakeskus pitää perusteltuna, että valkoposkihanhien aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaaminen säilyy ns. RauLaKo-lain (15/2022) piirissä. Ratkaisu tukee korvausmenettelyn jatkuvuutta ja ennakoitavuutta. Samalla elinvoimakeskus tuo esiin, että kokonaisuus jää hallinnollisesti epäjohdonmukaiseksi: valkoposkihanhi siirretään riistalajiksi maa- ja metsätalousministeriön valmisteluvastuulla olevaan lainsäädäntöön, mutta sen aiheuttamien vahinkojen korvaaminen säilyy erillisessä RauLaKo-järjestelmässä eli ympäristöministeriön hallinnonalalla. Tästä syystä olisi perusteltua arvioida laajemmin riistavahinkolain ja vahinkokorvausjärjestelmän kehittämistarpeita.

Seuranta ja valvonta on resursoitava

Saalisilmoitusvelvollisuus on keskeinen keino seurata sääntelyn vaikutuksia. Sen toimivuus edellyttää kattavaa ilmoittamista, toimivaa tietojärjestelmää ja riittäviä valvontaresursseja. Elinvoimakeskus pitää tärkeänä, että suojametsästyksen määrää, kohdentumista sekä vaikutuksia viljelysvahinkoihin ja valkoposkihanhen kantaan seurataan aktiivisesti. Mikäli ilmoitusvelvollisuus ei toteudu kattavasti, sääntelyn vaikutuksista ei saada luotettavaa kokonaiskuvaa.

Yhteenveto

Itä-Suomen elinvoimakeskus katsoo, että hallituksen esitys on valkoposkihanhen osalta pääosin kannatettava ja vastaa tunnistettuun tarpeeseen kehittää vahinkojen hallinnan keinoja.

Valiokuntakäsittelyssä ja toimeenpanon valmistelussa tulisi kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. suojametsästyksen tulee perustua viljelijälähtöiseen ja lohkokohtaiseen harkintaan;
2. yleispoikkeuksen suhde ei-tappaviin karkotuskeinoihin tulee selkeyttää;
3. luonnonsuojelulain, mukaan lukien Natura 2000 -alueiden suojelua koskevat velvoitteet, tulee tuoda selkeästi esiin;
4. pesivään kantaan kohdistuvat mahdolliset vaikutukset tulee tunnistaa ja seurata;
5. saalisilmoitusvelvollisuuden, kannanseurannan ja valvonnan riittävä resursointi tulee varmistaa;
6. vahinkokorvausjärjestelmää tulee tarkastella osana laajempaa riistavahinkolain ja vahinkokorvausjärjestelmän kehittämistä; ja
7. valkoposkihanhen kansainvälistä asemaa koskevien muutosten edistäminen tulee säilyttää keskeisenä tavoitteena.

Elinvoimakeskus korostaa, että Suomen tulee edelleen jatkaa aktiivisesti työtä valkoposkihanhien siirtämiseksi Bernin sopimuksen liitteeseen III sekä lintudirektiivin liitteeseen II kannanhallinnan mahdollistamiseksi yhteistyössä muiden jäsenmaiden kanssa.

Lausunto

5.6.2026

Asiatunnus KEHA/5557/2026

Sääntelyn onnistunut toimeenpano edellyttää selkeää ohjeistusta, viranomaisten välistä yhteistyötä sekä viljelijöiden käytännön tilanteiden huomioon ottamista. Näin esitys voi edistää vahinkojen hallintaa tasapainoisesti elinkeinojen, luonnon monimuotoisuuden ja sääntelyn hyväksyttävyyden näkökulmista.

Lausunnon on valmistellut lajivahinkokoordinaattori Joni Kivimäki.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Asian on esitellyt osastopäällikkö Juha Kaipainen ja ratkaissut ylijohdaja Ari Niiranen.

Itä-Suomen elinvoimakeskus

PL 60, 00072 Elinvoimakeskus

Puhelinvaihe 0295 036 100

kirjaamo.ita-suomi@elinvoimakeskus.fi

www.elinvoimakeskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Tämä asiakirja KEHA/5557/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/5557/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Kaipainen Juha 07.06.2026 18:09

Ratkaisija Niiranen Ari 07.06.2026 19:56